

ויזרע יצחק

ר"ת	יציאת שבת	כניסת שבת	ת"א	יוצא לאור ע"י מדרשת	יא' סיון תשס"ח
21:13	20:31	19:26	א"א	"ויזרע יצחק"	פרשת השבוע: "בהעלותך"
21:13	20:28	19:07	י"ם	בני-ברק	הפטרה: "רני ושמחי"
21:13	20:30	19:27	חיפה		

הגיגים מהפרשה

"ויעש כן אהרן" (במדבר זז, ג)

"להגיד שבחו של אהרן, שלא שינה" (רש"י בשם ספרי)

רבי שמחה בונים מפשיסחה היה אומר: מה גדולה היא שלא שינה? הרי גם יהודי פשוט לא היה מעז פנים לשנות ממצווה שציווה ה'? אלא, שבחו של אהרן שלא שינה את עצמו, ונשאר איש העם ואוהב את הבריות כמקודם; רודף שלום ומשכין שלום, בין איש לאשתו ובין אדם לחברו. "שלא שינה" – הגדולה לא הביאה אותו לשנות את הליכותיו, מידותיו הטובות וענוותנותו.

"על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יזונו" (במדבר ט, יז)

השל"ה הקדוש אומר שעל כל פעולה וכל תנועה שהאדם רוצה לעשות, יאמר "אם ירצה השם" או "בעזרת השם", שהרי לא במדבר בלבד היו החניה והנסיעה על פי ה', אלא כל צעד וכל שעל בכל ימי עולם על פי דבר ה' הוא. וכאשר אדם אומר בעזרת השם או אם ירצה השם כדאי שירגיל עצמו לומר זאת בכוונה ומתוך התבוננות, ולא כמצות אנשים מלומדה. על ידי זה הוא מחדיר בעצמו ומשיב אל לבבו עיקרי האמונה, ומביא על עצמו ברכה.

בספר "אוצר המדרשים" מובא: מעשה באדם עשיר שהיה נדיב לב ובעל צדקה, אך לבו לא היה שלם באמונה ובהשגחה פרטית. בלבבו סבר תמיד כי את כל עשרו בכוחו ובעוצם ידו רכש. פעם יצא ליום השוק על מנת לקנות שוורים, בדרך פגע בו אליהו הנביא שנראה כסוחר, שאלו אליהו: "להיכן אתה הולך?" אמר לו: "לשוק אני הולך לקנות שוורים". אמר לו אליהו: "אמור אם ירצה השם או אם יגזור ה' יתברך". השיב לו הסוחר: "הרי המעות בכיסי, והדבר תלוי אך ורק ברצוני". השיבו אליהו: "אם כך אתה אומר- לא תצליח". ואכן, כאשר המשיך הסוחר בדרכו, נפל כיס המעות מאמתחתו בלא שהרגיש בכך. ראה אליהו את הכיס והניחו על סלע בלב יער במקום שאין בני אדם עוברים שם. הסוחר הגיע לשוק, לאחר גיעה רבה מצא שוורים מובחרים, וכאשר רצה לשלם בעבורם הבחין שהמעות אבדו וחזר לביתו בפחי נפש. אחר זמן מה נטל מה שוב מעות ויצא מביתו אל השוק לקנות שוורים, הפעם בא אליו אליהו בדמות זקן וחזר על שאלתו כבפעם הקודמת. כשראה שעדיין אינו אומר מה שלמדו אמר לו שנית: "אמור אי"ה או אם יגזור ה'". כיון שהסוחר לו שעה לדבריו גם בפעם זאת הפיל עליו אליהו תרדמה, כשנרדם נטל ממנו את כיס המעות והניחו אצל הכיס הראשון במעבה היער. כאשר הקיץ הסוחר משנתו וראה שהכסף נגנב ממנו, שב לביתו בצער רב. בהתבוננו בשני המקרים שקרו לו, הגיע למסקנה כי בודאי יד ה' בדבר והעונש הגיע לו מאחר שלא שמע לאלהיו שלמדהו להאמין בהשגחה הבורא יתברך. מיד קבל על עצמו שמאותו יום ואילך יאמר אי"ה על כל דבר שירצה לעשות. כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק נגלה אליו אליהו בדמות נער עני המבקש עבודה. שאלו אליהו: "להיכן אתה הולך?" אמר לו: "הנני הולך לשוק לקנות שוורים, אי"ה". ברכו אליהו בברכת הצלחה ובקשו שאם יזדקק לעזרה בהנהגת השוורים יקרא לו. אמר לו הסוחר: "אם אך יעזור לי ה' יתברך שאקנה שוורים, אשכור אותך לעזור לי". הצליח הסוחר בדרכו, ומצא שוורים מובחרים בזול ושכר את הנער להנהיגם. בדרכם הביתה ברחו לפתע השוורים לתוך היער רדף אחריהם הסוחר עד שלפתע נעצרו ליד הסלע, ועליו מצא מונחים שני הכיסים שאבדו לו.

שמה הסוחר והודה לה' והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים. כאשר הגיעו לביתו נעלם לפתע הנער. אז הבין הסוחר כי יד ההשגחה העליונה הייתה בכל אשר אירע לו וקרא על עצמו את הפסוק "איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת". (ילקוט לקח טוב)

לע"נ לבנה הלל בת לויזה ז"ל – נלב"ע חי' אייר תשס"ח ת.נ.צ.ב.ה.

לקבלת העלון ישירות לתיבת הדואר האלקטרוני שלך, נא שלח מייל לכתובת זו: yosbh1@gmail.com

העלון מוקדש לע"נ

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

"בהעלתך את הנרת אל מול פני המזורה יאירו שבעת הנרות" (במדבר זז, ב)

אמרו ישראל לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם! לנו אתה אומר שנאיר לפניך? אתה הוא אורו של עולם, והאורה דרה אצלך; אמר להם הקב"ה: לא שאני צריך לכם, אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם. למה? להעלות אתכם בפני האומות, שיהיו אומרים: ראו היאך ישראל מאירים, למי שהוא מאיר לכל העולם. (מדרש רבה ט, ה).

"והאספסוף אשר בקרבו התאוות תאוה" (במדבר יא, ד)

וכי מה היה חסר להם שהתאוות תאוה עד שאמרו: "מי יאכילנו בשר?" הרי אמרו חז"ל (יומא ה:): "שהיו טועמים במן כל מיני מאכל שהיו רוצים לאכול". אלא, מלמד ש"התאוות תאוה", התאוות שתהיה להם תאוה יתירה ויוכלו למלא כריסם בבשר ודגים וכל מטעמים. ועוד, שואל ה-"תוספת ברכה", מדוע בקשו בשר? הרי יכלו לטועמו במן. אלא, התורה מתארת את המן "כצפיחית בדבש" ו"טעמו כטעם לשד השמן" והגמרא אומרת (ע"ז לט:): "בשר המטוגן בשמן ובדבש ביחד נותן טעם לפגם ומעורר תיעוב וגועל נפש". לכן לא יכלו לטעום טעם בשר במן.

"והאיש משה עניו מאד" (במדבר יב, ג)

"אין הקב"ה משרה שכנתו אלא על חכם גיבור עשיר ועניו". (נדרים לח, א)

הגאון רבי חיים מוולוז'ין תמה על דברי חז"ל הללו, מדוע הנביא צריך להיות גם 'גיבור ועשיר'. בשלמא 'חכם', פשוט שצריך להיות, גם 'עניו' מובן, כי המתגאה דוחק רגלי השכינה, אבל 'גיבור ועשיר' משום מה? וכי נבצר מהקב"ה להשרות שכנתו על איש עני וחלש?

אכן, האמת היא שהמעלה העיקרית לנבואה היא הענווה, אלא שכל עוד אינו עשיר וגיבור אין ראייה כלל שהוא עניו, כי אפשר שעניות כאן ולא ענוה. אמנם, אם גם חכם וגם גיבור ועשיר ובכל זאת הוא גם עניו, אז בטוחים אנו כאן כי אכן עניו הוא באמת ובתמים.

כעין זה כותב ה-"תוספת ברכה" ומוסיף שמי שהוא גיבור רוחו רוממה ודעתו זחה עליו, וכן החכם וכן העשיר, וכל שכן אדם שהוא גם גיבור גם חכם וגם עשיר. וזו היא כוונת הגמרא, עם היות כל המעלות הגבוהות באדם-גיבור, חכם ועשיר, ובכל זאת מתנהג בענווה ראוי שתשרה עליו שכינה, והדוגמה-משה. כך, ממשיך ה-"תוספת ברכה", ניתן לבאר גם את האמור במשנה באבות (פ"ד מ"ג):

"שלושה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהם"

לכאורה, מוזכרים ארבעה כתרים ומדוע מנה רק שלושה? אלא, לשיטתנו ניתן להסביר כך, באמת שלושה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, אך על כל אחד ואחד מהם מחויב שיעלה כתר שם טוב, כתבלין הבא להמתיק את המאכל, אך הוא כשלעצמו אין לו יחוד. וזה מדויק מהלשון "על גביהם", כי אם אין על כל כתר וכתר את ה-"כתר שם טוב", מתברר שאינו מכוון לתעודתו והשימוש בו הוא חסרון ולא יתרון.

"ובמדוע לא יראתם לדבר בעבדי משה" (במדבר יב, זז)

מסופר על יהודי שזמן קצר לאחר פטירתו של ר' משה פיינשטיין זצ"ל (נפטר בארה"ב ב"ג אדר ב' תשמ"ו – והובא לקבורה בירושלים בט"ו אדר ב' תשמ"ו) החל לסבול מכאבי ראש נוראיים, אשר שום תרופה שקבל מהרופאים לא שיככה את הכאבים. בצר לו פנה אל רב גדול לבקש ברכה. כששמע הרב כי כאביו של האיש החלו בעת מסע הלוויה, שאלו הרב אם אמר פעם משהו שיש בו משום פגיעה בכבודו של ר' משה, האיש השיב בשלילה. אז הציע הרב להפיל גורל (גורל הגר"א – פתיחה של ספר התנ"ך במקום אקראי, וקישור הפסוק שמופיע בעמוד שנפתח לשאלה העומדת על הפרק). והפסוק אשר עלה בגורל היה: **"ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה"**. במחשבה ראשונה לא אמרו המלים דבר לאיש, ואז לפתע נזכר... הוא היה בין ההמונים שהיו בהלוויה, אבל הוא הוטרד משורת ההספדים הארוכה. היה זה יום "שושן פורים" ובפתח ממתנות מצוות החג. חשב האיש בלבו, שאין זה צודק, שלוויה של מי שלא יהיה, תפגום בשמחת פורים של אלפי אנשים, את דעתו זו הביע גם באזני אחרים. כינס האיש עשרה אנשים ליד קיברו של הרב משה פיינשטיין זצ"ל וביקש בנוכחותם מחילה מהרב, וכאבי הראש חלפו תוך זמן קצר.

"קבובה ה' ויפוצו אויביו וינסו משנאיך מפניך" (במדבר י, לה)

משה אינו מתפלל ש"יפוצו אויבינו וינסו משנאינו", אלא מכנה את אויבי ישראל ושונאיו "אויבין" ו"משנאיך", אויבי ה' ושונאי ה', "שכל השונא את ישראל, שונא את מי שאמר והיה העולם" (רש"י). על דרך ההלצה מסופר על רב בישראל שהיה מתמרמר מאוד כנגד אותם קלי עולם, שנוהגים לצאת מבית הכנסת כל אימת שמגיעים לקריאת התורה, כדי לשוחח שיחות בטלות בחצר בית הכנסת, והיה אומר: לא בכדי הם קמים ויוצאים מבית הכנסת עם פתיחת הארון, שהרי אנו אומרים אז במפורש: "ויפוצו אויבין, וינסו משנאיך מפניך..." (חד וחלק)

הארות והערות ניתן להפנות לבן חמו יוסף 052-3268315 yosbh1@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק" – בני ברק

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" ומדרשת "ויזרע יצחק" בני ברק

שירת בקשות נוסח מרוקו ("שיר ידידות") ערב שבת (בשבתות החורף) - 20:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו יום ששי - 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב